

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Quo sensu Christus sit Filus naturalis, & non adoptivus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

importat, quàm quod requirit Aristoteles, scilicet, quod sit Organum animatum distinctum (saltem secundum Naturam & Voluntatem) alterius hominis existens, seu clariùs : Si *servus* plus non dicit, quàm quod sit homo efficaciter ordinabilis ab alio ad quidvis ad quod ordinare libuerit, & ut hoc sensu possit pro libitu de eo disponere : sic iterum certum est, Christum posse dici *servum* quatenus Homo est, sic enim fuit obediens vsque ad mortem.

Tota difficultas est in reddenda ratione, cur Adrianus Pontifex & PP. Concilij, tam acerbè improbaverint hunc loquendi modum, quem tamen alij SS. PP. ut Athanasius, Augustinus, Chrysostomus, usurpant. De hac questione, magis ad Historiam quàm ad Scholasticam alterationem pertinente, videri possunt Vasquez, vterque Hurtadus, Lugo, qui hunc loquendi modum simpliciter improbant; item Suarez, Tanner, Ragusa, Arriaga, quorum postremus ceteris accuratius perpendit Adriani Epistolam, & ostendit, meritò à Pontifice & Patribus Concilij fuisse reprehensum Elipandum & Felicem, quia testè & astrictè voluerunt refutitare hæresin Nestorij, & ita asserere Christum *servum*, ut quà *servus* esset Persona distincta à Persona Verbi. Et licet Vasquez & Lugo aliter sentiant, illorum tamen rationibus videtur Arriaga sufficienter obviare. Nobis satis sit scire, quod tum ob scandalum periculum, tum etiam ob communiorem acceptionem servi tanquam Personæ distinctæ à Persona Domini, & ob repugnantiam servi cum Filio naturali in eadem Persona, sit ab hoc loquendi modo abstinendum.

CONTROVERSIA II.

Quo sensu Christus sit Filius Naturalis, & non Adoptivus.

397. **A**doptio non accipitur hic secundum totum rigorem Juris Civilis, quo dividitur in Adoptionem specificè sumptam, & Arrogationem, sed accipitur in sensu habente aliquam similitudinem cum Adoptiva Filiatione, quatenus hæc opponitur Filiationi Naturali. Nam is qui adoptatur in filium, assumitur ex benevolentia adoptantis ad aliquas prærogativas filij naturalis quoad jus succedendi in bonis paternis : & hoc reperitur vtrique in adoptione quæ sit per gratiam sanctificantem, ut suo loco declaratum est. Deficit tamen primò in eo, quod hominibus tantum liceat adoptare in defectum filij naturalis, ut habeant solatium parentum ; Deus autem cum habeat Filium naturalem non indiget hoc solatio. Deficit 2. quod homo hominem adoptet, qui sit vel ex descendentibus, vel sit sui juris, Deus autem adoptet homines, qui ratione creationis sunt illius servi ; & hoc videtur sibi voluisse S. Augustinus lib. 1. de *Sermone Domini in monte* c. 46.

Adoptamur, inquit, in regnum Dei, non tanquam alieni, sed tanquam ab illo facti & creati.

Nihilominus utraque species Adoptionis reperitur etiam cum aliqua similitudine in adoptione per gratiam. Adoptio enim in specie est Adoptio alicujus in patria potestate constituti, & hujus consensus proprius non requiritur : satis est, si non dissentiat. Simile quid contingit in Adoptione parvulorum non habentium usum rationis, qui sunt quodammodo sub patria potestate Ecclesiæ constituti, quæ illorum loco & nomine consensum præstat. Arrogatio verò est personæ sui Juris, & habentis proprium velle, cujus positivus consensus requiritur ; & his comparari possunt adulti qui justificantur interveniente proprio consensu.

398. Qui ergo Gratiam sanctificantem in se habent, vocantur à Scriptura hoc sensu Filij Dei : Jo. 1. *dedit eis potestatem filios Dei fieri, qui non ex hominibus, sed ex Deo nati sunt.* Matth. 5. *ut sitis filij Patris vestri qui in celis est.* ad Rom. 8. *Non accepistis Spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum Dei.* Ad Ephes. 1. *Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum Dei.* Ad Rom. 8. *Adoptionem filiorum Dei expectantes.*

Quæres, utrum etiam Reprobi, dum sunt in statu Gratiæ, sint filij Adoptivi. Negavit Gabriel, sed est omnino affirmandum. Nam Trident. sess. 6. c. 4. & 7. vocat statum Justitiæ & Sanctitatis statum adoptionis, & in hoc etiam maxime assimilatur adoptioni humanæ : potest enim filius adoptatus ob certa delicta, præsertim ingrati tudinis, iterum emancipari & exheredari, atque sic adoptivâ filiatione privari : sic per peccatum mortale desinit homo esse Filius Adoptivus.

399. Quæstio est, an Christus aliquo vero sensu dici possit Filius Adoptivus, vel dicendus simpliciter sit Filius Naturalis. Huic etiam quæstioni causam præbuerunt Elipandus & Felix, qui simpliciter voluerunt, Christum ut hominem esse Filium Adoptivum Dei. Quorum quidem doctrina damnata est sicut prior : sed incertum quo sensu : & quia probabile est, solum damnatam esse, quatenus videbantur in Christo agnovisse dualitatem personarum, ut fecit Nestorius, & de persona humana asseruisse esse Filium Adoptivum, ideo manet adhuc inter Catholicos disputatio, an sicut Christus ratione humanitatis per communicationem Idiomatum potest dici esse mortuus &c. ita etiam possit dici esse filius adoptivus, seu adoptatus in filium. Ratio autem dubitandi est, quia Humanitas non nisi ex mera benevolentia & favore Dei habet conjunctionem cum Deo : ergo ad hanc conjunctionem est adoptata. Nam filius Naturalis debet habere Naturalem conjunctionem cum Patre, ejusque Natura.

Prima Sententia est Durandi, & quorundam sequacium, qui admisserunt hanc propositionem in sensu reduplicante. *Christus in quantum homo est filius adoptivus Spiritus sancti.* Non quasi putaverint,

X x x

taverint, esse specialiter filium Spiritus Sancti, & non totius Trinitatis, sed quia opera Gratiae tribuuntur Spiritui Sancto, cum tamen sint communia toti Trinitati.

Secunda sententia est Scoti, quem secutus est Bassolis, etiam sine addita reduplicatione veram esse illam propositionem, non tamen usurpandam, ne videamur uti terminis haeticorum in sensu eorundem.

400. Dicendum tamen est, ne quidem in sensu reduplicativo veram esse hanc propositionem; *Christus quia homo est filius Adoptivus*: quidquid sit, an haec propositio sit in Concilio Francofurtensi, vel etiam prius, in Concilio Ratisbonensi, (Ratisbona tunc *Reginum* seu *Reginopolis* dicta) damnata, de quo non convenit inter DD. alios cum Vasq. affirmantibus, alios cum Suarez negantibus. Probatio conclusionis desumenda est ex ipsa natura seu conceptu formali Filij adoptivi. Filius enim Adoptivus est, qui cum per naturam, hoc est, per naturalem generationem non sit filius, sed extraneus, Voluntate tamen & affectu optatur esse filius, & pro tali habetur. Sonat ergo *ro Filius adoptivus* personam talem, quae nihil in se habet, ratione cuius sit filius naturalis. Jam vero licet Humanitas Christi in abstracto considerata, nihil includat huiusmodi, quia tamen ut sic considerata non est Persona, ideo ut sic adhuc nec est filius naturalis, nec adoptivus. Porro Persona Christi, quia homo est, includit ipsum Verbum, ratione cuius non est amplius Persona extranea: ergo Christus quia homo non potest esse Filius Adoptivus.

Hac ratione permoti Sancti Patres conformiter nostrae conclusioni locuti sunt. S. August. tr. 1. in Jo. c. 1. [Non enim, inquit, nos nati sumus de Deo, quomodo ille vnigenitus, sed adoptati per Gratiam ipsius.] Gregor. Magnus lib. 1. Moral. Omnes qui in fide Deo nascuntur, superat Redemptor noster, quia non ut ceteros, sed Natura illum divinitatis exaltat, quae etsi Humanitate ceteris apparuit similis, divinitate tamen mansit super omnia singularis. S. Hilarius 6. de Trinit. Nunquid etiam nunc adoptionis in eo erit nuncupatio, in quo proprietatis est nomen? Solus S. Irenaeus videtur minus proprie, & ad sensum Elipandi locutus esse. Ex Hilario etiam quaedam verba obijciuntur, sed videtur textus esse corruptus, & non esse legendum: *adoptatur*, sed *adoratur*, prout in alijs exemplaribus legitur.

401. Querunt tamen RR. ulterius, an æquè certum sit, Christum quia hominem, & cum hac reduplicatione esse Filium Naturalem Dei. Aliqui putarunt etiam hanc esse definitam: negant tamen Suarez & Lugo, sed fatentur, esse omnino retinendam, non quidem in hoc sensu, quasi Humanitas sit ratio filiationis naturalis, sed quod Christus quia homo includat Personalitatem divinam, ratione cuius totus Christus Homo est Filius Naturalis.

Ceterum hoc ipsum indiget declaratione, quomodo Christus ut Homo sit Filius Naturalis Dei propter inclusionem Verbi, an scilicet haec filiatio non sit alia Filiatio, quam illa ipsius Generatio Verbi: vel an hoc totum complexum importet aliquam Filiationem naturalem, alio modo distinctam ab illa generatione extranea. Ratio dubitandi ex una parte est, quia non apparet quanam sit alia procellio Viventis à Vivente, si similitudinem naturae, præter procellionem habet. Ex altera parte Adrianus Papa in cit. Epist. dicit, Christum quia hominem esse Filium Naturalem totius Trinitatis: atqui hoc non potest verificari de procellione Verbi, Verbum enim non procedit nisi à solo Patre: ergo debet intelligi alia Filiatione. Hinc invaluit communis doctorum opinio, Christum quia hominem esse Filium Naturalem totius Trinitatis: sed in hac propositione defendenda non conveniunt, quia per diversa principia procedunt.

402. Aliqui existimant, illam posse deduci ex ipsa definitione Generationis Viventis. Dicunt ergo Christum ut hominem procedere à Deo, & quidem tanquam Viventem à Vivente in similitudinem Naturae, quia homo etiam ut homo habet naturam similem Naturae divinae: deinde enim factus ad similitudinem Dei: ac deinde procedit à Deo, ut principio conjuncto, quia à Christo reperitur Verbum, quod est aliquid. Ita Hurt. Mendoza post Vasq.

Hanc tamen rationem defendendi non capite, quia ad Generationem requiruntur, ut ergo à principio conjuncto quia tali, tendit ad similitudinem Naturae, seu ut conjunctio principij non se habeat merè Materialiter aut contentive, sed ad illam actionem, quae producit Naturam similis principio, sed ut per illam conjunctio intendatur haec similitudo: atqui talis non est conjunctio Verbi cum humanitate: nam haec conjunctio non tendit ad similitudinem Naturae, quae inest humanae Naturae cum divina, sed potius hanc praesupponit, & habet se impetantem, ut patet, quia omnes nostrae naturae sunt hoc modo similes naturae divinae, absque conjunctio cum Verbo.

403. Alij cum Suarez probabilius dicunt, Christum ut hominem esse Filium Dei, & totius Trinitatis, quia Christus quia homo habet rationis hypostaticae cum Verbo jus ad patrimonium Dei, & ut sic est haeres illius ad Hebr. 1. Perinde sic non est Filius adoptivus, quia non habet per Gratiam merè accidentalem, sed per aliquid sui constitutivum: ergo est Filius Naturalis, quia hoc habet per aliquid Substantiale.

Hanc tamen doctrinam rejicit Lugo post Vasq. quia huic Filiationi non potest accominari definitio Generationis, quia non determinatur Origine Viventis à vivente, sed à Jure ad patrimonium & hereditatem.

406. Quapropter ipse Card. de Lugo, secutus Basilium Pontium, docet, Christum quā hominem esse Filium Naturalem Dei, non quidem in sensu quo reduplicatio cadit supra humanitatem, sed quatenus cadit supra suppositum, quia ut Homo non solum dicit Naturam, sed etiam hypostasim, quā cum in Christo sit Filiatio aeterna, iam Christus ut Homo includit Filiationem naturalem; & sic ut homo est Filius Naturalis.

407. Ceterum negat Lugo, Christum quā hominem esse Filium totius Trinitatis, prout dixerat Adrianus Papa, pro quo affert magnam antiquorum auctoritatem. Infert deinde ulterius, quod si Persona Patris vel Spiritus Sancti assumeret humanitatem, quod inquam, ille homo non esset filius naturalis Dei, quia non haberet Filiationem Verbi, quā sola potest verificare denominationem Filij Naturalis Dei. Nihilominus de tali Persona concedit Lugo, quod esset haeres, quia latius patet, esse Haerem, quā esse Filium Naturalem.

408. Mihi tamen per hanc ultima videtur aperiri via conciliandi Lugonem cum Suarezio.

Si enim illa Persona constans Paternitate, esset haeres Dei (sicut revera esset) non esset Haeres extraneus, quia, ut concedit ipse Lugo, non esset Persona extranea. Ulterius, si est haeres, & non extraneus, hoc ipso est Filius: omnis enim haeres non Filius, est haeres extraneus. Atqui non esset filius adoptivus, ut patet ex supra dictis. Ergo à primo ad ultimum esset Filius Naturalis Dei.

Censeo itaque, dicendum esse, quod tō Filius Naturalis dupliciter sumi possit. Primo strictissime, intelligendo nimirum illum solum, qui est genitus in similitudinem Naturae: & hoc sensu Christus quā homo, non est Filius Naturalis totius Trinitatis; & hoc concedendum est Lugoni, neque id negaret Suarez. Secundo modo, minus strictè, sed tamen etiam in sensu Theologico proprio, potest dici filius naturalis ille, qui est haeres non per Gratiā & favorem accidentalem, sed per substantiam suam, & sic erit vera sententia Suarezij, & salvabitur auctoritas Adriani: sed hoc genus filiationis non potest reperiri in humanis.

CAPUT XII.

DE ADORATIONE CHRISTI ET CULTU IMAGINUM.

CONTROVERSIA I.

Quid sit Adoratio in genere.

409. **D**efinitur communiter ex S. Damasceno: animi cedentis, submissi, atque humilis significatio. Vnde infertur primò, adorationem non exhiberi nisi Superiori, quidquid sit, an honor & cultus possit aequali, vel etiam inferiori exhiberi, de quo dicam in tr. 1. de Just.

Infertur 2. Adorationem non tantum Deo & Sanctis exhiberi posse, sed etiam Personis profanis, ut Imperatori, Regibus, Principibus, quod ex historiis S. Scripturae frequenter apparet. Verum omiſſa pro nunc adoratione civili & politicā, sermo deinceps erit de Adoratione Sacra.

410. Dividitur in Latriam, Duliā, & Hyperduliā. Latria, prout nunc à tota Ecclesia sumitur (nam antehac servitutem in genere significabat) significat specialem adorationem, soli Deo convenientem ratione supremæ & infinitæ Excellentiae. Dulia veò significat cultum seu adorationem quæ exhibetur Sanctis Dei amicis quā talibus. Quia autem inter hos eminet Beatissi-

ma Virgo Titulo Maternitatis, ideo illi specialis cultus respondet, & est Hyperdulia.

411. Queritur 1. An hæ tres species conveniant univocè vel æquivocè. R. Ex communi contra Vasquez, convenire univocè, hoc est, non merè æquivocè, (quidquid sit, an & quomodo Univocatio & Analogia opponantur) Ratio est; quia illæ tres species adorationis seu cultus non conveniunt solo nomine, sed Re, & in aliqua ratione communi abstracta: nimirum; esse Testimonium animi submissi, respectu Excellentiae alterius, præscindendo, quanta sit illa respectiva submissio, & ille excessus Excellentiae.

412. Queritur 2. An illud signum, quo quis testatur Excellentiam illius quem adorat, debeat necessariò esse signum externum & corporeum ac sensibile, vel an possit etiam consistere in actu quodam spiritali & interno. P. Vasquez acerrimè contendit, Adorationem significare tale signum externum: vnde infert, Angelos non posse propriè Deum Adorare. Tota lis hæc est

X x x 2

de